

УДК 930.2:001:636(477)

**ВІДДІЛ ТВАРИННИЦТВА ПРИ ХАРКІВСЬКІЙ КРАЙОВІЙ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ДОСЛІДНІЙ СТАНЦІЇ ЯК
ФУНДАТОР ТВАРИННИЦЬКОЇ НАУКИ****(До заснування Інституту тваринництва УААН. Сторінки історії)****Є.В. Руденко, В.В. Кунець**

Інститут тваринництва УААН

В.А. Вергунов

Державна наукова с.-г. бібліотека УААН

У статті зроблено історичний аналіз започаткування та розвитку дослідної справи в галузі тваринництва в Україні. Автори статті ставлять за мету висвітлити основні напрями впровадження перших наукових розробок вітчизняних учених з питань тваринництва. До наукового обігу вперше введено маловідомі архівні документи та висвітлені нові факти з історії становлення Інституту тваринництва УААН.

Ключові слова: відділ тваринництва, Інститут тваринництва УААН, історія, дослідна справа.

Необхідною умовою подальшого розвитку наукових досліджень у будь-якій галузі є вивчення і використання історичного досвіду. Розробляючи нові пріоритетні напрями, сільськогосподарська наука ставить перед істориками науки завдання вивчити й узагальнити досвід минулого, зокрема досвід упровадження у виробництво наукових результатів дослідницької діяльності. Метою дослідження є вивчення історії становлення першої в Україні науково-дослідної установи з питань тваринництва - Інституту тваринництва УААН.

Матеріали та методи досліджень. Основний матеріал дослідження - це архівний пошук, зокрема фонди Державного архіву Харківської області та періодичні видання. Для пошуку та систематизації первинної інформації застосовано традиційні (бібліографічний, джерелознавчий аналізи) та нетрадиційний метод (контент-аналіз). Метод контент-аналізу дав змогу за численними дрібними фактами дослідити окремі загальні й часткові тенденції розвитку і функціонування даної установи. Застосування історично-системного методу сприяло поглибленню дослідження з точки зору цілісності осягнення історичної реальності, що пізнавалася.

Результати досліджень. До 1917 р. в Україні було лише 63 дослідні установи, серед них 18 дослідних станцій, 12 контрольно-насінницьких станцій та 33 дослідних поля. Жодного сільськогосподарського науково-дослідного інституту Україна в цей період не мала [1]. Дослідна справа в галузі тваринництва велася окремими прогресивними ученими самостійно і за власною ініціативою. Передові господарства займалися селекційною роботою в області тваринництва – виводилися породи і породні групи худоби. Так, до структури Харківського товариства сільського господарства входило відділення тваринництва, робота якого полягала « в различного рода ответах на запросы правительственных и частных лиц, собирании сведений по вопросам животноводства, в рассмотрении передаваемых Отделению советов Харьковского общества сельского хозяйства, сравнительно большего количества дел, касающихся животноводства и обширной устной информации » [2].

Безумовно, серед селян, особливо серед землевласників було чимало людей, які захоплювалися науковим сільським господарством. Це учасники щорічних

сільськогосподарських виставок та конкурсів. Але вся ця робота носила випадковий, не планомірний характер. Досліди передових господарств і наукові відкриття вчених в галузі тваринництва ніким не узагальнювалися і не розповсюджувалися на інші господарства.

Зв'язати науку та практику сільського господарства повинні були дослідні установи.

У 1911-1913 рр. земства трьох українських губерній – Київської, Катеринославської, Харківської провели збори з питання організації крупних обласних дослідних станцій. Заінтересовані в покращенні сільського господарства на своїх землях, вони зв'язували піднесення сільськогосподарського виробництва з використанням наукових розробок, відповідно до місцевих умов [3].

У 1929-1932 рр. спостерігався бурхливий кількісний ріст сільськогосподарських науково-дослідних установ спостерігався, що пояснюється зростаючими вимогами багатогалузевого сільськогосподарського виробництва [1].

Так, роком створення Інституту тваринництва УААН є 1929 р., але історія становлення установи започаткована ще у 1922 році, коли в структурі Харківської крайової сільськогосподарської дослідної станції (ХКСГДС) був відкритий відділ тваринництва, пізніше, у 1928 р., реорганізований в зоотехнічну дослідну станцію, на базі якої згодом і був створений Український інститут молочного господарства [4]. Інакше кажучи відділ тваринництва став попередником нині існуючого інституту.

Історія інституту, це перш за все, історія його вчених, які на принципах наполегливого наукового пошуку, спадкоємності в розвитку наукових напрямів закладали перші фундаменти вітчизняної науки.

Цілеспрямована дослідна робота з тваринництва була розпочата тоді, коли при дослідних сільськогосподарських станціях стали організовувати відділи тваринництва.

Спроба організації відділів тваринництва при сільськогосподарських дослідних станціях була зроблена ще на початку ХХ ст. Так, Комітетом Харківської обласної сільськогосподарської дослідної станції (ХОСГДС) це питання обговорювалося ще в 1912 р. Ускладнення пов'язані з його рішенням пояснювалися браком земельних угідь. Потрібно було знайти землі, які примикали б до земель Станції. Правління впродовж двох років займалося рішенням цієї проблеми. Складність полягала у тому, що, по-перше, це мають бути землі «...находящиеся поблизости к городу... и в большем количестве...»; по-друге, «...земли станции принадлежали г. Харькову; другие же смежные и пригодные для станции земли всецело принадлежащие крестьянам г. Харькова и представляет в большинстве случаев надельную, иногда крепостную землю, разбитую на множество мелких владений (прилегающий к земле Станции кусок в 200 десятин принадлежал 70-ти владельцам)»[5].

Питання про землю для Станції не могло бути вирішено, що надзвичайно гальмувало діяльність Станції, тому «сокращая расходы Станции во всех возможных направлениях, Правление предлагает Комитету Станции выделить из единовременных расходов полностью всю необходимую на покупку земли сумму в 200 000 рублей» [6].

Але у зв'язку з подальшими політичними подіями, першою світовою війною 1914 р., подіями 1917 і громадянською війною 1918 р., питання створення відділу тваринництва при ХОСГДС було відкладене на невизначений строк.

Звернемося до подій того часу.

Стан тваринництва, як у Харківській, так і інших губерніях держави зумовив особливу тривогу. Створилося важке положення з постачанням населення продуктами тваринництва в містах, що зумовило необхідність вживання невідкладних заходів щодо припинення подальшого занепаду тваринництва.

Із цією метою в кінці 1921 р. з Катеринославської крайової сільськогосподарської дослідної станції на Харківську крайову сільськогосподарську дослідну станцію (ХКСГДС) був переведений відділ тваринництва з лабораторним обладнанням, інвентарем та штатом співробітників, на чолі з завідувачем Федором Олександровичем Рюриковим.

Відділ розмістився в господарстві «Українка», яке володіло достатньою земельною площею. Спочатку співробітники відділу зазнали певних труднощів, які пов'язані з виділенням житлових та виробничих приміщень, зі забезпеченням тварин кормами. Хоча деяка дослідна робота була розпочата відразу, навесні 1922 р., головні зусилля були направлені на організаційну сторону. Першочергове завдання – це організація зоотехнічної лабораторії.

Перед новим підрозділом стояло завдання розроблення науково-обґрунтованої системи ведення галузі тваринництва, годівлі, утримання, відтворення худоби і виробництва кормів у двох губерніях - Харківській та Полтавській.

Становлення відділу тваринництва відбувалося в тяжких умовах. Наслідки імперіалістичних і громадянських війн, господарська розруха заважали нормальному розвитку дослідної роботи.

У перші роки співробітники зазнали великих труднощів у всьому і, перш за все, в розміщенні тварин. Приміщення не сприяли проведенню дослідів, про будівництво нових не могло бути й мови, а ті, які мали, були темними, холодними, брудними дерев'яними спорудами, непридатними не тільки для проведення дослідів і навіть для утримання тварин.

Ускладнювала наукову роботу відсутність достатнього устаткування для лабораторії, а привезене з Катеринослава обладнання давало змогу виробляти тільки прості аналізи жирності молока (наприклад, по Герберу).

Знадобилися колосальні зусилля, енергія, любов до справи, щоб у цих умовах проводити роботу. Із великими труднощами були одержані необхідні кошти на устаткування лабораторії і лише в 1924 р. вона стала нормально функціонувати та змогла приступити до складніших аналізів кормів і продукції тваринного походження.

У цьому ж році відділом було проведено обстеження стану тваринництва Харківської і Полтавської губерній по подвірній картці.

Перший директор відділу тваринництва при ХКСГДС, перший виконуючий обов'язки директора Українського інституту молочного господарства – Ф.О. Рюриков.

До кінця 1924 р. був закладений новий скотний двір, який вже з 1926 р. використовувався для роботи відділу та був одним із найкращих показових скотних дворів дослідних станцій в колишньому СРСР. Тоді ж, були побудовані невеликі силосні споруди (башти з порожнистого бетону на 1500 пудів корму і дві силосні ями з бетонними кільцями у верхній частині, кожна на 750 пудів корму).

До початку 1925 р. поголів'я худоби в господарстві зросло до такої кількості, що та площа, яка була у землекористуванні, не стала відповідати потребам у кормах, а необхідність закладення дослідів із вивчення продуктивності луків спричинило необхідність надання додаткових земельних площ. Тому на засіданні Харківської Губернської Землевпоряджувальної Наради 16 березня 1925 р. записано: « *Отвод лугов для Харьковской областной сельскохозяйственной опытной станции в количестве 124 десятин – утвердить. Для научно-технических целей 80 десятин и хозяйственных целей - 44 десятины*» [6].

26 лютого 1926 р. на об'єднаному засіданні Окружного виконавчого комітету і Міської Ради була заслухана доповідь завідувача ХОСГДС професора Рождественського і в протоколі №111/141 записано: « *Признать необходимым создание показательного крестьянского двора для животноводства станции (хутор Украинка), как первейшего мероприятия в улучшении скота: кормления, ухода и получения лучшей продуктивности, как агитационного мероприятия для крестьян экскурсантов Харьковского округа. Имея в виду большое значение для нашего района правильной культуры лугов, а также необходимости удешевления и увеличения выращивания племенного молодняка, Отделом животноводства станции, поручить Окрземотделу выяснить вопрос о быстрейшем проведении в жизнь плана относительно получения станцией дополнительного участка луга*» [6].

Показовий скотний двір був побудований з місцевого матеріалу, глини та соломи (саману), доступного кожному селянину.

Відділ тваринництва ХОСГДС із перших днів своєї організації вів роботу по всіх основних галузях місцевого тваринництва, при цьому переважну увагу надавав скотарству (включаючи відгодівлю вибракуюваної худоби) і зокрема молочному господарству, птахівництву (кури) і свинарству в напівсальному напрямі.

Відділ виконував роль племінного розплідника великої рогатої худоби червоної степової породи, а з 1925 р. і у свинарстві – крупної білої англійської породи. В архіві збереглася стенограма 1926 р. доповіді Рождественського, де написано: «*У нас (у ХОСГДС - прим. авт.) имеется отдел животноводства, в котором создаются наиболее благоприятные условия и способы кормления сельскохозяйственных животных и улучшаются породы скота. В этом году в Харьковский округ мы представили 17 бугаев, затем для Окрземотдела предназначается 10 племенных английских поросят. Одновременно с основной научно-прикладной деятельностью, сельскохозяйственная опытная станция ведет большую практическую работу в области снабжения населения чистопородными производителями крупного рогатого скота и свиней*» [7].

Одним із завдань відділу тваринництва була проблема продуктивності окремих порід худоби (корів), що мають значення для місцевого господарства. Раніше визнавалося, що весь корм, який витрачається на виробництво молока, оплачується однаково добре всіма коровами, до якої б породи вони не належали. Тому найвигіднішим для виробництва будуть ті корови, які більше дають молока і відповідно більше споживають корму.

Дослідження проводилися з трьома породами великої рогатої худоби – симентали, швіцька і червона степова українська. У результаті проведеної роботи

був зроблений висновок, що червона степова українська худоба раціональніше використовує корми, тому вона економічно вигідніша.

Вперше відділом тваринництва вивчена динаміка проценту жиру в молоці по місяцях лактації червоної степової худоби. Як молочність, так і вміст жиру, виявилися близькими до того, що ми маємо в інших породах худоби в наших умовах. Але, витрати корму у худоби червоної степової української породи суттєво нижчі.

На півдні України на той час налічувалося 400-500 тис. голів великої рогатої худоби цієї породи, що звільняло від пошуків плеємінної худоби за кордоном.

Відділ займався вивченням порід великої рогатої худоби Харківської області. Яка пістрявила різномастою худобою, помісями від поєднання різних порід, головним чином, сименталів і швіців, лише в Куп'янському районі збереглася сіра українська худоба.

Шляхом добору був поліпшений екстер'єр тварин.

Із 1924 р. проводилися досліді з аналізу вмісту жиру в молоці при різних способах годівлі. Висновки були зроблені такі: стійлове згодовування зелених кормів економічно вигідніше, бо дає з 1 гектару більше продукції та кращої якості. Актуальність цього висновку полягала у доцільності будівництва великих молочних комплексів та переході до виробництва продукції тваринництва на промисловій основі.

Уперше відділом тваринництва була вивчена динаміка відсотка жиру в молоці по місяцях лактації червоної степової худоби.

Піднімалося питання – в якому віці при випоюванні телят можлива заміна незбираного молока без шкоди для тварини. Вченими був зроблений висновок: не раніше трьох тижнів від дня народження.

Із питань утримання й годівлі молодняку відділ працював над встановленням середнього приросту для різного віку молодняку.

Важливе місце займало кормове питання – як бази розвитку тваринництва. У зв'язку з нестачею кормів вивчалися способи годівлі худоби.

Проводилася оцінка кормової придатності вигонів, толоки, стерні та степу. Наслідками недостатнього годівлі на цих природних випасах худоба у селян була мілка й малопродуктивна. Це спонукало вводити сіяні випаси.

Досліді по сіяних випасах розпочаті в 1923 р. – розроблені зелені конвейєри, встановлені терміни сіви, дні використання з таким розрахунком, щоб в перебігу всього літнього періоду забезпечити худобу достатньою кількістю зелених кормів. Такі випаси випробувалися протягом декількох років, згодовувалися сіяні трави як випасом, так і в стійлі.

Відділ займався вивченням питань годівлі молодняку великої рогатої худоби від випоювання телят до зрілого віку, а також витратою кормів на одну дійну корову; здешевлення годівлі худоби - вивчення способів поліпшення грубих кормів шляхом запарювання і добавок сильних кормів.

Проводилися показові годування худоби.

Вивчалася питання використання цукрового буряку на корм худобі. Проведені порівняння врожаю з десятини в кормових одиницях різних сільськогосподарських культур із внесенням добрив і без них. Вивчене питання використання відходів цукрової промисловості (патоки і жому) на корм худобі, роль соняшникової макухи для підвищення продуктивності корів та були розроблені норми надання їх тваринам.

Вивчалися питання силосування кормів різних типів і об'ємів місткостей. Розглядалися різні способи силосування, зокрема американського типу: ями нефанеровані ґрунтові, башти опущені в землю та інші способи.

Був вивчений склад і кормова цінність пирійного сіна, вплив сіна суданської трави на ріст кістяка молодняку.

У 1927 р. побудована й обладнана молочна лабораторія.

Відділ тваринництва підтримував зв'язок із населенням. Співробітники проводили бесіди з селянами про годівлю та утримання худоби, виступали з доповідями. Був розроблений зошит для селян «Сам ставлю досліди», п'ятитисячний тираж якого розійшовся упродовж 3-х місяців.

За 5 років відділ зоотехнії відвідали та ознайомилися з його роботою більше 16 000 екскурсантів із Харківського, Сумського, Ніжинського, Конотопського, Прилуцького, Лубенського, Роменського, Полтавського, Кременчуцького округів. Останнім були роздані анкети, після вивчення яких відділ робив практичні висновки та планував наступну роботу.

Діяльність відділу набувала масового характеру.

За час свого існування відділ взяв участь у 66 сільськогосподарських виставках, а в 1926 р. - у Всесоюзній сільськогосподарській виставці. Брав участь у Всеукраїнському з'їзді педагогів із сільськогосподарської освіти.

Сільськогосподарські дослідні станції організовувалися як землеробські, тому тваринництву на них не приділялося належної уваги, бо воно вважалося додатковою галуззю землеробства, яка була покликана переробляти відходи землеробства (солому, полову і т.п.). Тому й організованим відділам тваринництва на них не приділялося належної уваги і вони носили додатковий характер.

Положення відділів зоотехнії і стан тваринницької науки вже в 1925-1926 рр. спричинило гарячі дискусії з питання місця тваринницької дослідної роботи в сільському господарстві.

У жовтні 1926 р. у бюлетені Харківської сільськогосподарської організації надруковано статтю І. Короткова «Відділи тваринництва або тваринницькі дослідні станції», де ставиться питання про необхідність відокремлення відділів тваринництва в самостійні дослідні станції по тваринництву. Але суперечки з цього питання тривали без малого 5 років до 1929 р. В Україні дослідна робота із зоотехнії у той час проводилася у відділах тваринництва Поліської, Київської, Харківської, Носівської, Дніпропетровської, Полтавської, Волинської і Асканійської дослідних сільськогосподарських станцій.

Єдиного центру, узагальнювального і направляючого дослідну роботу не існувало.

Стан дослідної й науково-дослідної роботи в області тваринництва і зоотехнії, в цілому в Україні, не відповідав вимогам часу, діяльність була роздроблена. У зв'язку з інтенсифікацією сільського господарства та індустріалізацією країни тваринництво набувало все більшого значення, потреба наукового курирування його все більше зростала. Виникла необхідність організації в Україні центру тваринницької науки у вигляді Українського НДІ зоотехнії, який повинен був об'єднати зусилля вчених відділів зоотехнії сільськогосподарських дослідних станцій і координувати всі роботи, що проводяться в цій області.

Усе це спонукало Народний Комісаріат освіти на Пленумі УКРНАУКИ (1925 р.) розглянути питання і винести ухвалу щодо організації «Українського НДІ зоотехнії». Проте це рішення не було виконано. Причина мабуть у тому, що був узятий курс на індустріалізацію країни і всі матеріальні засоби прямували на здійснення цієї мети. З іншого боку, це була нова, раніше не існуюча в країні організація спеціалізованого НДІ і як все нове, незвичайне зустріло опір у певної частини консервативно настроєних працівників. Виникли бурхливі дискусії серед вчених і у пресі. При цьому знайшлося багато супротивників виділення науки в

самостійну галузь. Вони вважали, що тваринництво не може існувати у відриві від рослинництва, відходи якого використовує, а отже, як і раніше, повинне вивчатися відділами зоотехнії комплексних сільськогосподарських дослідних станцій і носити підлеглий характер. Але життя показало, що для успішного розвитку тваринництва не досить відходів рослинництва і необхідна організація кормовиробництва. Як би там не було, але Рада Народних Комісарів Української РСР не підтримала ухвали УКРНАУКИ і НДІ зоотехнії організований не був.

Швидкими темпами проходила індустріалізація країни, яка створювала умови для подальшого підйому сільського господарства. Особлива увага зверталася на сільськогосподарське машинобудування і тракторобудування. Зростав культурний рівень населення. Сільське господарство переходило на шлях колективного господарства. Роль тваринництва набуває все більшого значення і потреба його наукового обслуговування зростала.

За ініціативою підсекції зоотехнії Харківського наукового сільськогосподарського товариства, яка об'єднувала наукових і науково-виробничих працівників у галузі тваринництва, у квітні 1928 р. створюється оргбюро по організації НДІ зоотехнії у складі професорів І.О. Широких, М. Белоуса, Е. Лісицького, І. Бельговського, А. Головка, Ю. Умана.

У завдання оргбюро входила розробка питання організації УНДІ зоотехнії. У червні 1928 р., за ухвалою колегії Народного Комісаріату Земельних справ України створюється з того ж питання, друга комісія у складі представників Держплану, Наркомпросу (УКРНАУКИ), науково-консультативної ради, наукового відділу і відділу тваринництва Народного Комісаріату земельних справ. У перебігу року працювали ці дві організації і до квітня 1929 р. закінчили роботу. Ними були детально перероблені положення і статут інституту зоотехнії, його структура, тематичні плани всіх відділів на найближчі роки і ряд інших кардинальних питань. Але й після цього питання про відкриття інституту зоотехнії вирішено не було. Життя невідворотно вимагало його рішення, бо ставила нові завдання перед тваринництвом, рішення яких тільки в рамках відділів зоотехнії обласних сільськогосподарських дослідних станцій ставало не достатнім.

У червні того ж року на колегію Народного Комісаріату Земельних справ виноситься питання про реорганізацію відділів зоотехнії й ухвалюється рішення: відділам зоотехнії (Харківському, Дніпропетровському і Поліському) надаються в адміністративному, господарському і фінансовому відношенні автономні права. Положення про ці відділи повинен був розробити відділ науки і подати на затвердження колегії Народного Комісаріату Земельних справ.

Посилаючись на цю ухвалу колегії Наркомзему О.Г. Шліхтер видає наказ за № 706/2594 від 8 жовтня 1929 р. наступного змісту: *«В соответствии с постановлением Коллегии Народного Комиссариата земельных дел от 29 июня 1929 г., протокол № 82 зоотехнические отделы краевых опытных станций Харьковской, Полесской и Днепропетровской с 1 октября 1929 г. переводятся в административном хозяйственном отношении на положение автономных отделов, при этом зоотехнические отделы Полесской и Харьковской краевых станций имеют свои законные балансы. Структура отделов вводится в соответствии штатов и положений про означенные отделы»*. У цьому ж наказі завідувачем призначається Ф.А. Рюриков. У систематичному списку існуючих науково-дослідних установ Народного Комісаріату Земельних справ, що відноситься до цього ж часу, записано: *«бывший зоотехнический отдел Харьковской краевой сельскохозяйственной станции именуется «Украинским институтом молочного хозяйства»*» [8].

У списку науково-дослідних установ України на 1 жовтня 1930 р. в розділі «Специальные институты» вказано «Украинский институт молочного хозяйства, дата организации 1929 г., г. Харьков».

Незабаром назва нової наукової установи була визнана в союзному масштабі, про що свідчить опублікована Народним Комісаріатом земельних справ мережа дослідних установ СРСР: «Украинский институт молочного хозяйства (Харьков). Зональные станции: 1) Днепропетровск, 2) Чернигов, 3) Закавказье» [9].

Так, вперше в Україні народився спеціалізований НДІ в галузі тваринництва. На сьогодні можна визнавати документально доведеним, що пріоритет організації спеціалізованих НДІ залишається за інститутом, який зараз носить назву Інститут тваринництва УААН.

Висновок. Досліджуваний період у розвитку сільськогосподарської науки та дослідної справи країни характеризується якісними змінами, що сприяли успішному розвитку аграрного сектора і, зокрема, тваринницької галузі. Дослідна робота в цій галузі розпочата з відкриттям при дослідних сільськогосподарських станціях відділів тваринництва, які слугували базою для подальшого створення науково-дослідних установ. Прикладом таких перетворень є відділ тваринництва Харківської Крайової сільськогосподарської дослідної станції, який згодом був перетворений в науково-дослідний інститут.

Бібліографічний список

1. Вергунов В.А. Развитие сельского хозяйства науки та дослідної справи в Україні (1917-1941 рр.) / В.А. Вергунов // Нариси історії аграрної науки, освіти та техніки. – К.: Аграрна наука, 2006. – Кн. 12. – С. 76.
2. Отчет о деятельности отделения животноводства Харьковского общества сельского хозяйства за 1911-1912 гг. – Х.: Типография «Печатное искусство», 1913. – С. 11.
3. Елина О.Ю. Наука для сельского хозяйства в Российской империи: формы патронажа [Электронный ресурс]. – Режим доступа: www.iht.ru/hrojects/sohist/papers/viet/1995/1/40/-63.-ptf.
4. ДАХО. – Ф.Р-6184. – Оп. 1. – Од. зб. 166. – Арк.1.
5. Журнал заседаний чрезвычайной сессии Комитета Харьковской Областной Сельскохозяйственной Опытной Станции (2-3 сентября 1914 г.). – Х.: Типография Б.Г. Бенгист, 1915. – 112 с.
6. ДАХО. – Ф. 3986. – Оп. 1. – Од. зб. 2. – Арк. 36.
7. ДАХО. – Ф. Р-1. – Оп. 18. – Од. зб. 30. – Арк. 1-2.
8. ДАХО. – Ф.Р-845. – Оп. 3. – Од. зб. 3387. – Арк. 256.
9. Сеть опытных учреждений СССР // Социалистическое земледелие. – 1930. – 5 марта. – С.1

ОТДЕЛ ЖИВОТНОВОДСТВА ПРИ ХАРЬКОВСКОЙ КРАЕВОЙ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ОПЫТНОЙ СТАНЦИИ КАК ОСНОВАТЕЛЬ ЖИВОТНОВОДЧЕСКОЙ НАУКИ (До основания Института животноводства УААН. Страницы истории.)

Руденко Е.В., Кунец В.В., Институт животноводства УААН

Вергунов В.А., Государственная научная с.-х. библиотека УААН

В статье проведен исторический анализ учреждения и развития опытного дела в отрасли животноводства в Украине. Авторы статьи ставят целью осветить основные направления внедрения первых научных разработок отечественных ученых по вопросам животноводства. К научному обращению

впервые введены малоизвестные архивные документы и освещены новые факты из истории становления Института животноводства УААН.

Ключевые слова: отдел животноводства, Институт животноводства УААН, история, опытное дело.

ANIMAL SCIENCE FORMATION IN THE ANIMAL HUSBANDRY DEPARTMENT AFFILIATED TO KHARKIV REGIONAL AGRICULTURAL EXPERIMENTAL STATION. The article is devoted to the animal science institute formation (historical review)

Rudenko E., Kunetz V.; Institute of animal science, UAAS

Vergunov V., State Scientific Agricultural Library UAAS

This article presents the historical review on scientific research formation and development of animal husbandry in Ukraine. The article is focused on the basal indigenous scientific elaboration trend and their implementation in animal husbandry. Rare archive documents are presented to elucidate the new facts on the Institute of animal science formation.

Key words: animal husbandry department, Institute of animal science, Ukrainian academy of agrarian sciences, research activit.

УДК 167/168:636:502.2(100)

ЭТАПЫ ЭВОЛЮЦИИ НАУЧНОЙ МЫСЛИ В ЖИВОТНОВОДСТВЕ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ ЕСТЕСТВОЗНАНИЯ В МИРЕ

В.А. Вергунов

Государственная научная сельскохозяйственная библиотека УААН

В статье прослежено основополагающую этапность развития научной мысли в животноводстве в контексте эволюции мировых отраслевых открытий. Систематизировано новейшие издания по проблеме в Украине и России. С использованием историко-научного анализа выделено общие и отличительные черты в развитии животноводства Украины и Франции. Показано вклад ведущих отечественных ученых в становление науки животноводства, в том числе и на украинских землях, а также исторические этапы его развития в разрезе отдельных ее составляющих. Раскрыто влияние науки агрономии на эти процессы. Предложена периодизация становления и развития зоотехнии.

Ключевые слова: животноводство, эволюция, зооинженерия (зоотехния), генетика, биотехнология, Франция, Украина, агрономия, сельскохозяйственное опытное дело.

Животноводство является одной из основных отраслей сельского хозяйства Украины. От уровня его продуктивного функционирования зависит не только продовольственная безопасность страны, но и, как доказывает исторический опыт, существование различных империй и цивилизаций, вообще независимость или государственность. Дальнейшее развитие животноводства немыслимо без соответствующего научно-образовательного наполнения. Главное в этой связи, чтобы отечественная отраслевая наука и образование развивались в русле эволюции мировых знаний. Об этом следует напомнить, особенно ответственным за данное направление в исполнительной законодательной власти страны. Не случайно